

PROGRAM JAVNE SLUŽBE NA PODROČJU VINOGRADNIŠTVA 2020

1. UVOD

Strategija za izvajanje resolucije o strateških usmeritvah razvoja slovenskega kmetijstva in živilstva do leta 2020, opredeljuje tudi strateške in razvojne cilje na področju vinogradništva.

Strateški in razvojni cilji iz strategije so:

- ohranitev obsega vinogradniških površin;
- ohranitev tržnega deleža na domačem trgu;
- povečanje prodaje vina na trgih izven RS na dvajset odstotkov pridelave.

V strategiji ni opredeljen izbor sort, podlag in klonov vinske trte in s temi vsebinami se ukvarjamo kot izvajalci javne službe z nalogama selekcija vinske trte in zagotavljanje izhodiščnega razmnoževalnega materiala ter kot podizvajalci pri nalogah introdukcija in tehnološki poskusi. V trsnem izboru za vinorodno deželo Primorska imamo veliko število sort, med katerimi zavzemajo znaten delež domače, lokalne sorte: Refoš, Rebula, Malvazija, Zelen, Pinela, itn.. Takšna sortna zastopanost je osnovna značilnost vinorodne dežele Primorska in ob ključnih strateških dodajamo še en cilj:

- ohranjanje pridelave domačih sort,

ki sovpada tako z ohranjanjem obsega površin vinogradov, kot z ohranjanjem tržnega deleža na domačem trgu, saj vemo, da je veliko potrošnikov zavezanih domačemu vinu, pridelanemu iz lokalnih sort.

Javna služba na področju vinogradništva (JSV) bo s strokovnimi nalogami prispevala k uresničevanju strateških usmeritev.

1.1 PRAVNA PODLAGA

- Zakon o kmetijstvu (Uradni list RS, št. 45/08, 57/12, 90/12 – ZdZPVHVVR, 26/14, 32/15 in 27/17);
- Uredba o javnih službah strokovnih nalog v proizvodnji kmetijskih rastlin (Uradni list RS, št. 60/17).

1.2 CILJI DEJAVNOSTI JS VINOGRADNIŠTVO V OBDOBJU 2018 - 2024

Cilji JSV, ki jih zasledujemo v obdobju 2018 - 2024, so naslednji:

- pridobivanja zdravega in kakovostnega sadilnega materiala vinske trte (*Vitis vinifera*) vključno z novimi kloni in starimi lokalnimi sortami,
- zagotavljanje izhodiščnega matičnega razmnoževalnega materiala potrjenih slovenskih klonov vinskih sort,
- uvajanje novih znanstvenih in strokovnih dosežkov in spoznanj v delo JSV,
- povezovanje z strokovnimi in izobraževalnimi službami in institucijami ter permanenten prenos znanja in rezultatov dela.

1.3 VSEBINSKI PROGRAM JS VINOGRADNIŠTVO PO STROKOVNIH NALOGAH V LETU 2020

Dejavnosti Javne službe v vinogradništvu na KGZS Kmetijsko gozdarskem zavodu Nova Gorica v letu 2020 bodo potekale v Oddelku Seleksijsko trsničarsko središče Vrhpolje. Izvajali bodo naslednje naloge:

- selekcija vinske trte v vinorodni deželi Primorska,
- zagotavljanje izhodiščnega razmnoževalnega materiala vinske trte v vinorodni deželi Primorska in
- strokovno-tehnična koordinacija v vinogradništvu.

Pri izvajanju naloge Selekcija bomo sodelovali s podizvajalci: Kmetijski inštitut Slovenije (KIS) in UL Biotehniška fakulteta (BF UL). Pri izvajanju nalog že vrsto let redno in uspešno sodelujemo z JSKS in JSZVR, ki izvajata programe dela v oddelkih KGZS Kmetijsko gozdarskega zavoda Nova Gorica. Sodelovanje med oddelki znotraj zavoda poteka brez težav in zgledno medsebojno sodelujemo.

Naloga strokovno tehnične koordinacije se izvaja s podizvajalcem UL Biotehniška fakulteta in z njimi imamo sklenjeno pogodbo za izvajanje naloge Strokovno tehnična koordinacija. Koordinator je dr. Denis Rusjan.

Predlog letnega programa JSV je razdeljen po posameznih strokovnih nalogah in vključuje tudi program podizvajalcev:

2. PROGRAM PO STROKOVNIH NALOGAH

2.1 SELEKCIJA VINSKE TRTE V VINORODNI DEŽELI PRIMORSKA

Dolgoročni cilji in dolgoročni kazalniki:

- izvedba pozitivne množične selekcije,
- matične trte kategorije standard za nadaljnje razmnoževanje,
- ohranjanje starih lokalnih sort,
- revitalizacija nekaterih lokalnih sort vinske trte z namenom ponuditi vino ZGP s poudarjeno identiteto vinorodnega okoliša,
- nadpovprečne matične trte – predklonski kandidati za klonsko selekcijo,
- izvedba klonske selekcije,
- novi potrjeni kloni sort vinske trte in
- dopolnjevanje sortne liste in trsnega izbora ter rajonizacije.

2.1.1 Vsebina in obseg naloge

Potrjeni slovenski kloni so najpomembnejši dosedanji rezultat selekcije. Devetintrideset klonov 16 sort vinske trte nam zagotavlja neodvisnost oziroma samooskrbo s cepljenkami vinske trte. Selekcija se nadaljuje s ciljem pridobivanja klonov sort, ki manjkajo v našem sortimentu. Kljub številnim prednostim in pozitivnim učinkom klonska selekcija vpliva na siromašenje in zmanjšanje genetske variabilnosti znotraj posamezne sorte, zato se trudimo ohranjati različne biotipe posameznih sort in številne lokalne sorte in akcesije in na ta način vzdržujemo širši genetski potencial vinske trte. Obstoj in izvajanje selekcije je ključnega pomena za pridobivanje razmnoževalnega materiala vinske trte – cepičev, podlag in trsnih cepljenk. Z nadaljevanjem obstoječega dela bomo tudi v prihodnosti neodvisni od razmer na evropskem trgu.

Selekcija vinske trte je odbira trt z zelenimi lastnostmi za namen nadaljnega razmnoževanja. Osnovna je pozitivna množična selekcija, ki temelji na vizualnih opazovanjih v vinogradu in rezultat je razmnoževalni material kategorije standard. Obenem pa se v okviru strokovnih nalog izvaja pozitivna množična selekcija vinske trte kot osnova, za nadaljevalno klonsko selekcijo.

Odrbane trte ali elite se kot predklonske kandidate vključi v klonsko selekcijo in izvedeta se tako zdravstvena kot sortna selekcija, ki vključujeta številne postopke, analize, testiranja, meritve in kontrole. V sklopu zdravstvene selekcije izvajamo tudi analize virusov – serološke metode in indeksiranje in v ta namen imamo v rastlinjaku potrebno opremo vključno s kalilnikom in posajene indikatorske trte. Klonska selekcija se zaključi s preveritvijo uporabne vrednosti – predelava grozdja v vino in za namene mikroviniifikacije imamo primeren in opremljen prostor ter vso opremo za predelavo in shranjevanje vina.

Preglednica 1: Podatki o vinogradih, kjer poteka selekcija v vinorodni deželi Primorska

Ime lokacije:	POUZELCE	PRADE T 11	KOCINA CENTER
K.O.	2402 LOŽE	2604 BERTOKI	2715 CETORE
GERK PID:	5126266	4632358	5668414
Parcelne številke	1574/1, 1574/2, 1574/3, 1574/4, 1574/5, 1578/1, 1578/2, 1579	5931	4208
Površina:	26.412 m ²	2500 m ²	3400 m ²
Leto sajenja:	2012 - 2017	2010 - 2012	2015

SORTE, ŠTEVILO	2.200 trt – 130 različnih sort – pozitivna množična selekcija	900 trt – 24 sort	CIPRO -1.300 trt
	1.600 trt - 7 različnih sort – klonska selekcija		
Obdobje naloge:	2017 - 2024	2015 - 2020	2018 - 2021
Izvajalec / podizvajalec:	KGZS – KGZ Nova Gorica/ KIS, BF UL	KGZS – KGZ Nova Gorica/ KIS, BF UL	KGZS – KGZ Nova Gorica/ KIS, BF UL

2.1.1.1 Pozitivna množična selekcija

Cilji pozitivne množične selekcije:

- izbira matičnih trt kategorije standard za nadaljnje razmnoževanje.

Kazalniki za doseganje ciljev:

- število matičnih trt kategorije standard za nadaljnje razmnoževanje,
- število vzdrževanih kolekcijskih nasadov, posajenih s starimi in lokalnimi sortami.

V okviru strokovnih nalog bomo v letu 2020 izvajali **pozitivno množično selekcijo lokalnih sort** posajenih v lastnem kolekcijskem vinogradu na Pouzelcah, v manjši kolekciji na Pradah v Slovenski Istri in pri lokalni sorti **Cipro** pri vinogradniku v Slovenski Istri, kjer v letu 2019 nismo mogli izvesti selekcije in se zato podaljša postopek v leto 2020.

Na Pouzelcah je posajeno po **20 trt vsake lokalne sorte**, v vinogradu so poleg starih lokalnih sort posajene standardne - referenčne sorte in nekaj sort iz ostalih slovenskih vinorodnih okolišev in drugih sort v skupnem številu **130 sort** (glej prilogo 4). Na Pradah je posajeno **24 različnih sort** in veliko biotipov znotraj sort (glej prilogo 5).

Kolekcija omogoča ohranjanje starih lokalnih sort, med njimi tudi takih, ki rastejo le še v kolekcijskem vinogradu, sorte so na ogled vinogradnikom in strokovnjakom, omogočala bo spoznavanje in opisovanje, analiziranje starih sort in predelavo v vino. Vina bodo zainteresirani lahko poskusili na degustacijah. Poleg ohranjanja lokalnih sort je želja, da bi s pomočjo te kolekcije poznavanje lokalnih sort nadgradili in postopoma razširili do vinogradnikov. Ocenjujemo, da se pri lokalnih sortah nahaja optimalna prilagojenost naravnim danostim in s tem velik potencial in vgrajena toleranca na stresne situacije. Kolekcijo bomo dopolnjevali s starimi sortami, ki jih bomo pridobili na terenu.

2.1.1.2 Klonska selekcija

Cilji klonske selekcije vinske trte:

- novi potrjeni kloni sort vinske trte in sort podlag,
- vključitev novih klonov sort in podlag v seznam uradno potrjenih klonov.

Kazalniki za doseganje ciljev:

- število novih potrjenih klonov sort in podlag vinske trte,
- število vpisanih klonov sort in podlag v sortno listo.

V Preglednici 2 so prikazane površine in delež posameznih sort v vinorodni deželi Primorska v letu 2018. Refošk, Merlot, Malvazija, Rebula, Chardonnay, Cabernet sauvignon in Sauvignon so na Primorskem glavne sorte, ki posamezno presegajo pridelavo na več kot 300 ha oziroma zavzemajo več kot 5% delež. Pri naštetih sortah je bilo v Sloveniji odbranih **5 klonov** sorte **Rebula**, **3 kloni** sorte **Chardonnay** in po **en klon** sort **Refošk** in **Malvazija**, ki sta v okviru aktualne klonske selekcije deležni največje pozornosti. V letih **od 2009 do 2016** smo v okviru strokovne naloge selekcija, na terenu in na različnih lokacijah od Goriških Brd do Slovenske Istre pregledali in selekcionirali **skupaj 33.000 trt**. Letno sta bila med rastno dobo vinske trte opravljena vsaj dva pregleda. Poleg naštetega smo opravili še vrsto enkratnih oz. dvakratnih pregledov vinogradov in označili trte v nekaterih starejših vinogradih ali stare sorte, ki bi jih lahko izgubili. Rezultat večletnega selekcijskega terenskega dela na Primorskem in opravljenih seroloških testov za ugotavljanje prisotnosti virusov so odbrane elite. Pri več kot polovici testiranih elit se je izkazalo, da so v trtah prisotni virusi. Pri sortah **Poljšakica** in **Pokalca** nismo našli **nobene elite** brez virusov in pri sorti **Cipro** je bila med izbranimi in testiranimi 51 elitami le **ena brez virusov**.

Kljub velikemu deležu okuženih elit z virusi nam je uspelo odbrati tudi nekaj zdravih, ki smo jih razmnožili v Selekcijško trsničarskem središču Vrhpolje in jih posadili v novem kolekcijskem vinogradu Pouzelce, ki se nahaja med vasema Slap in Lože v Vipavski dolini. Za namene klonske selekcije smo uredili vinograd in v **letih 2013-2016 posadili 1.600 trt** 7 različnih sort: Refošk – 16 elit, Laški rizling – 8 elit, Malvazija – 9 elit, Zeleni sauvignon – 19 elit, Merlot – 4 elite, Vitovska grganja – 4 elite ter Cipro – 1 elita (preglednica 3).

V letu 2020 bomo vinograd skrbno in redno oskrbovali in izvajali **klonsko selekcijo**. Glavni poudarek je na **izbiri** posameznih **biotipov** - klonov vinskih sort, pri katerih do sedaj še ni potrjenih klonov oz. je potrjen le po en klon. Prav tako se pri klonski selekciji išče biotipe, ki so **tolerantnejši na bolezni, prilagojeni različnim abiotičnim dejavnikom in stresnim situacijam** (npr. suša, sončni ožigi, visoke temperature ali spremenjen padavinski režim v določenih fazah razvoja trte). S pridelovalnega vidika je poudarek predvsem na odbiri biotipov vinskih sort z zmernimi pridelki, rahlim grozdom, drobnejšimi jagodami, dobro kakovostjo grozdja, kar so tudi zahteve vinogradnikov in vinarjev.

V letu 2018 smo od Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov RS pridobili v najem še dodatnih 9.000 m² površine, ki se dotika obstoječega vinograda na Pouzelcah, tako, da je skupna površina, ki jo imamo v najemu na Pouzelcah **povečala na 26.412 m²**. Novo površino smo posadili s trsnimi cepljenkami **klonskih kandidatov sorte Rebula in Merlot** in kolekcija klonskih kandidatov povečala za novo sorto – **Rebula – 15 klonskih kandidatov** in dodatne klonske kandidate pri sorti **Merlot – 12 klonskih kandidatov**. Vinograd bomo redno oskrbovali in postavili manjkajočo oporo in zaključili z zemeljskimi deli.

V sklopu selekcijskega dela skupaj s sodelavci zaključujemo izdelavo Metode klonske selekcije in vzdrževanja matičnih trsov klonov trte.

Preglednica 2: Zastopanost sort v vinorodni deželi Primorska (Vir: MKGP, RPGV januar 2018)

SORTA	Površina (ha)	%
REFOŠK	1.326,69	20,45
MALVAZIJA	925,03	14,26
MERLOT	804,02	12,40
REBULA	611,28	9,42
CHARDONNAY	534,89	8,25
CABERNET SAUVIGNON	416,49	6,42
SAUVIGNON	369,77	5,70
SIVI PINOT	257,61	3,97
ZELENI SAUVIGNON	232,02	3,58
LAŠKI RIZLING	170,36	2,63
BELI PINOT	141,96	2,19
RUMENI MUŠKAT	137,42	2,12
BARBERA	95,20	1,47
ZELEN	77,91	1,20
MODRI PINOT	65,00	1,00
PINELA	61,75	0,95
CABERNET FRANC	48,49	0,75
VITOVSKA GRGANJA	35,74	0,55
ostalo	174,70	2,69
PRIMORSKA SKUPAJ	6486,31	100

Preglednica 3: Posajene sorte in njihovo število za namene klonske selekcije na Pouzelcah, vključno z novo kolekcijo:

SORTA	ŠTEVILO ELIT	ŠT. TRT
REFOŠK	16	398
ZELENI SAUVIGNON	19	543
MALVAZIJA	9	309
LAŠKI RIZLING	8	157
VITOVSKA GRGANJA	4	80
MERLOT	16	460
CIPRO	1	30
REBULA	15	223
	88	2200

2.1.2 Metode dela, če niso predpisane

Pozitivna množična selekcija se izvaja po metodi, ki je objavljena v prilogi Pravilnik o trženju materiala za vegetativno razmnoževanje trte (Ur.l. RS št. 93/05). Preizkušanje ter postopek uradnega potrjevanja novo odbranih klonov vinske trte potekata skladno z določili Zakona o semenskem materialu kmetijskih rastlin (Ur.l. RS št. 25/05), Zakona o zdravstvenem varstvu rastlin (Ur. l. RS št. 23/05), Pravilnika o trženju materiala za vegetativno razmnoževanje trte (Ur. l. RS št. 93/05) ter po vpeljani metodi klonske selekcije.

Postopki selekcije potekajo v skladu z mednarodno uveljavljeno certifikacijsko shemo za pridelavo zdravega razmnoževalnega materiala vinske trte (2008 OEPP/EPPO, Bulletin OEPP/EPPO Bulletin 38, 422-429).

2.1.3 Letni cilji in kazalniki za doseganje letnih ciljev v tabelarični obliki

V letu 2020 bomo vinograd na Pouzelcah, kjer potekata tako pozitivna množična selekcija kot klonska selekcija, skrbno in redno **oskrbovali in izvajali selekcijo**. Vodili bomo **seleksijski knjigi**. Zapisovali bomo fenofaze. Izvajali bomo integrirano varstvo vinske trte - IVR in upoštevali vseh osem temeljnih načel IVR, vključno s spremljanjem pojavov boleznin in škodljivcev. V sklopu selekcije bomo izvajali vizualne zdravstvene preglede. Pri tem delu naloge bomo sodelovali s sodelavci JSZVR iz KGZS – KGZ Nova Gorica. Spremljali bomo **dinamiko dozorevanja**, analizirali grozdje in načrtujemo, da bomo najmanj **12 elit vinificirali**, ter pred tem ob trgatvi na 10 trtah posameznega klonskega kandidata grozdje prešteli in stehtali. Kot vsako leto, bomo v vino predelali vsaj **4 lokalne sorte**. Opravili bomo ponovno testiranja na viruse klonskih kandidatov – **ELISA testi**.

V sodelovanju z BF - Katedra za genetiko, biotehnologijo, statistiko in žlahtnjenje rastlin se dogovarjamo za možnosti temeljitega **pregleda okuženosti klonskih kandidatov z virusi in viroidi in njihovi eliminaciji**. Analiza sestoji iz treh ključnih korakov, in sicer (1) Izolacije malih RNA, (2) Priprave knjižnice in (3) Sekvenciranja. V nadaljevanju, ko se pridobi sekvenčne podatke pa se lahko rutinsko izvaja analize potrjevanja prisotnosti virusov in viroidov z **RT-PCR tehniko**. Obstajajo možnosti eliminacije virusov in pogovarjamo se o uporabi **mikrografting** metode, kar pomeni, da vzgojimo podlago (hipokotil te podlage), na katero cepimo meristem okužene sorte. Pred tem so rastline podvržene **termoterapiji** (4-6 tednov na 36-38 °C), ker s tem upočasnimo razmnoževanje virusa. Po regeneraciji pričakujemo visok delež brezvirusnih regenerantov. RT-PCR za potrjevanje virusov se izvaja pred eliminacijo in po eliminaciji virusov. Potencialno uporabna metoda, pri kateri je eliminacija virusov 100% pa je **krioterapija** (odstranjevanje virusov preko zamrzovanja meristemov pri zelo nizkih temperaturah in ponovna regeneracija tkiva).

Seveda so navedene analize in postopki predvsem časovno potratni in povezani z dodatnimi stroški in načrtujemo, da bi v letu 2020 začeli in pridobili nekoliko izkušenj in predvsem uporabnih rezultatov.

V letu 2020 bomo **dokončali obnovo**, zaključili z zemeljskimi deli in postavili oporo, kjer smo posadili več elit sorte Rebula in elite sorte Merlot.

Organizirali bomo **delavnice, prikaze rezi in degustacije vin ter razstavo grozdja** in z rezultati našega dela seznanjali strokovnjake s področja vinogradništva in vinogradnike. Pripravili bomo različne strokovne prispevke.

2.2 ZAGOTAVLJANJE IZHODIŠČNEGA RAZMNOŽEVALNEGA MATERIALA VINSKE TRTE V VINORODNI DEŽELI PRIMORSKA

Cilji zagotavljanja izhodiščnega materiala vinske trte:

- zagotavljanje baznih cepičev potrjenih slovenskih klonov vinskih sort za slovenske trsničarje,
- zagotavljanje baznih trsnih cepljenk potrjenih slovenskih klonov za slovenske trsničarje,
- urejen bazni vinograd in bazna trsnica.

Kazalniki za doseganje ciljev:

- število izhodiščnega baznega razmnoževalnega materiala vinske trte – cepičev in trsnih cepljenk;

2.2.1 Vsebina in obseg naloge

Izhodiščni razmnoževalni material vinske trte pridelujemo in zagotavljamo v baznem vinogradu s **pridelavo baznih cepičev** in s pridelavo **baznih trsnih cepljenk**. V baznem matičnem vinogradu »Pri mostu« glavino vinograda predstavlja **2660 trt priznanih slovenskih klonov** primorskih sort: Rebula SI-30, SI-31, SI-32, SI-33 in SI-34, Malvazija SI-37, Zelen SI-26, Pinela SI-28, Refošk SI-35 in Barbera SI-36. Poleg tega izvorne matične trte vzdržujemo in gojimo v repozitoriju v lastnem rastlinjaku postavljenem v Vrhpolju. Devetintrideset potrjenih slovenskih klonov pomeni za vinogradništvo izhodiščni material visoke genske in zdravstvene vrednosti in zato skrbimo za izpolnjevanje pogojev za bazne matične nasade in bazne trsnice, ga ustrezno vzdržujemo in skrbimo za dodatno zdravstveno kontrolo in laboratorijska testiranja na različne viruse in podobne bolezni.

Pridelava baznih trsnih cepljenk je pomembna za oskrbo trsničarjev in vinogradnikov, ki se odločijo za sajenje matičnih vinogradov. Ostali vinogradniki pa imajo posredne učinke, saj lahko kupijo kakovostne trsne cepljenke iz doma selekcioniranega materiala in pridelujejo grozdje domačih sort. Seleksijsko trsničarski središči sta edini pooblaščenici za pridelavo sadilnega materiala kategorije »baza«. V letu 2019 bo potekala pridelava baznih trsnih cepljenk na parceli št. 1687, K.O. Slap, GERK-PID 5385231.

Za nemoteno pridelavo cepičev in trsnih cepljenk je potrebno urediti vsakoletno prijavo na Kmetijski inštitut - Služba za uradno potrjevanje za uradno potrditev baznih cepičev in trsnih cepljenk in se redno usposabljanje iz zdravstvenega varstva rastlin. Vpisani smo v register dobaviteljev semenskega materiala kmetijskih rastlin, odgovorna strokovna oseba dobavitelja za material za vegetativno razmnoževanje trte je Andreja Škvarč, odgovorna oseba za zdravstveno varstvo rastlin pa Matej Vrčon.

V baznem vinogradu se izvajajo tehnološki poskusi, saj je tu posajen izenačen material in zato primeren za izvajanje poskusov. Pred trgatvijo redno organiziramo ogled vinograda in vseh posajenih klonov ter tehnoloških poskusov.

Preglednica : Podatki o baznem matičnem vinogradu v vinorodni deželi Primorska

Ime lokacije:	Pri mostu
K.O.	Slap
GERK PID:	441296
Parcelne številke	1687
Površina:	8600 m ²
Leto sajenja:	2009, 2010
SORTE, ŠTEVILO	3341 trt: 16 sort - 39 slovenskih klonov, 3 francoske sorte - kloni in 3 lokalne sorte
Obdobje naloge:	2011-2025
Izvajalec:	KGZS – KGZ Nova Gorica

2.2.2 Metode dela, če niso predpisane

Vzdrževalna selekcija v baznem matičnem vinogradu poteka skladno z določili Zakona o semenskem materialu kmetijskih rastlin (Ur.l. RS št. 25/05), Zakona o zdravstvenem varstvu rastlin (Ur.l. RS št. 23/05) ter Pravilnika o trženju materiala za vegetativno razmnoževanje trte (Ur.l. RS št. 93/05).

2.2.3 Letni cilji in kazalniki za doseganje letnih ciljev v tabelarični obliki

Vsako leto se izjemno trudimo pri oskrbi baznega matičnega vinograda, ga redno sami pregledujemo, v sodelovanju z JSZVR opravljamo vizualne zdravstvene preglede in skupaj s kontrolorjem ob rednih dvakrat letnih pregledih. V vinogradu poteka vzdrževalna selekcija. Z vzdrževalno selekcijo matičnih trt slovenskih klonov vinskih sort zagotavljamo **ampelografsko istovetnost**, nespremenljivost in neoporečno zdravstveno stanje. **Redno izvajamo ukrepe vzdrževalne selekcije matičnih rastlin**. V

matičnem vinogradu izvajamo vso potrebno letno oskrbo matičnih trt, ki se začne z zimsko rezjo trt, vključno z rezjo cepičev za lastno cepljenje in za oddajo trsničarjem. Sledi vez šparonov, odpiranja in zapiranja protitočnih mrež, izvajanje vseh ukrepov poletne rezi, zdravstveno varstvo rastlin pred boleznimi in škodljivci, redna škropljenja s poudarkom na posebnem nadzoru nad trsnimi rumenicami, redna oskrba tal (mulčenje ter tretiranja s herbicidi ob ograji vinograda), ter ob koncu spremljanje dinamike dozorevanja grozdja, vzorčenje grozdja in trgatav.

Ker trenutno ni povpraševanja po baznih trsnih cepljenkah, v letu 2020 ne načrtujemo pridelave sadilnega materiala te kategorije.

3. PRENOS ZNANJA, OSTALE NALOGE

Kolekcija lokalnih sort omogoča **celoleten ogled** vinogradnikom in strokovnjakom, omogočala bo **spoznavanje in opisovanje, analiziranje starih sort in predelavo v vino**. Vina bodo zainteresirani lahko poskusili na degustacijah. **Znanje bomo prenašali** na mlajše generacije, omogočili bomo terenske vaje, izvedbo diplomskih nalog študentom in dijakom.

Organizirali bomo strokovne delavnice, prikaze rezi in degustacije vin ter razstavo grozdja, kjer bomo z rezultati našega dela seznanjali strokovnjake s področja vinogradništva in vinogradnike. Pripravili bomo:

- strokovne sestanke izvajalcev strokovnih nalog
- strokovno predavanje za kmetijske svetovalce in pridelovalce

V baznem vinogradu smo poskusno **izvedli precepljanje** trt sorte Žametovka na 4 različne načine, da bi pridobili izkušnje in jih posredovali sodelavcem in vinogradnikom.

V sodelovanju s Službo za varstvo rastlin posebno pozornost namenjamo boleznim lesa vinske trte, ki so velik in splošen problem v vinogradništvu na Primorskem in so se začele pojavljati tudi v baznem vinogradu. Začeli smo s preizkušanjem dveh inovativnih ukrepov zdravljenja obolelih trt: mehansko odstranjevanje in izrezovanje nekrotičnega, trhlega dela debela ter vbrizgavanje vodikovega peroksida v debela obolelih trt. Poleg tega bomo nadaljevali s spremenjeno, inovativno zimsko rezjo, kot ukrepom za preprečevanje bolezni lesa vinske trte.

Področje preizkušanja namiznih sort in tehnologij pridelave je bilo vedno na stranskem tiru in odkar smo posadili manjšo kolekcijo tolerantnih namiznih sort počasi tudi na tem področju pridobivamo izkušnje in lahko svetujemo pridelovalcem. Da bi pridobili dodatne izkušnje, smo skupaj s Sadjarskim centrom Bilje v letih 2017 do 2019, uredili in z različnimi tolerantnimi namiznimi sortami zasadili manjši vinograd na lokaciji Vogrsko. Na parceli je postavljen namakalni sistem, kar bo omogočalo ustrezno tehnologijo pridelave in v naslednjih letih bomo pridobili nove izkušnje in pripravili smernice pridelave tolerantnih namiznih sort. To preizkušanje ni formalno vključeno v nobeno od strokovnih nalog, čeprav smo se pred začetkom investicije pripridobili vso podporo.

Na Pouzelcah oskrbujemo tudi manjši vinograd zasajen s tolerantnimi vinskimi sortami in nosilec naloge introdukcija teh sort je KIS. Iz leta v leto spremljamo rast in pridobivamo izkušnje in informacije o odpornosti na bolezni in o kakovosti grozdja in vina. Spremljali bomo dozorevanje vseh 11 posajenih sort in predelali 2 tolerantni sorti v vino. Rezultate opazovanj in vina predstavljamo zainteresiranim vinogradnikom in sodelujemo s strokovnjaki iz Italije, ki so sodelovali pri nastanku teh sort. V letu 2020 načrtujemo sajenje še nekaj tolerantnih sort.

Priloga 4: Abecedni seznam lokalnih in referenčnih sort v kolekciji na Pouzelcah

Št.	Sorta	Št.	Sorta
1	AFRODITA	80	NEUBURGER
2	ALICANTE	81	NN SORTA (MP) ŠALAMENCI
3	AURORA	82	NN SORTA ZDENKA VINIŠČE
4	BARBERA	83	PAGADEBITI Mavrič
5	BEAUTY SEEDLESS	84	PAGADEBITI Prade
6	BELA GLERA 5-6 2/19 (Prosecco)	85	PERGOLIN 2/66
7	BELA GLERA 8/1 2/14 (Briška)	86	PERGOLIN 1 5/5
8	BELA ŽLAHTNINA	87	PERGOLIN BRDA 6/23
9	BELI REFOŠK - GIRA -TILEN Prade	88	PERGOLIN MAVRIČ
10	BELI TERAN 1/33	89	PERGOLIN ŽVOKELJ
11	BELINA DEBELA 4/81	90	PERLON
12	BELINA DROBNA 1.TRTA AV	91	PETERŠILJASTA ŽLAHTNINA
13	BELINA PREGARA Prade	92	PETIT VERDOT
14	BELINA 1	93	PIKA 5/28
15	BIANCHERA MAHNIČ	94	PIKA BRDA 4/67
16	BONTEMPA	95	PIKOLIT BRDA 5/52
17	BORGONJA GUCI 8	96	PIT 11
18	CABERNET FRANC	97	PIT 18
19	CABERNET SAUVIGNON	98	PLANINKA
20	CENCUKNA 5/38	99	PLAVINA 1/54
21	CENCUKNA BRDA 8/2	100	PLAVINA KOSMATA
22	CENTENNIAL SEEDLESS	101	POGROZDNICA 5/33
23	CHARDONNAY AV	102	POKALCA 1/22 AV
24	CIPRO	103	POKALCA 1/26 GOLO BRDO
25	CIVIDIN 4/38	104	POKOV ZELEN 2/53
26	COHOVKA BRDA 9/62	105	POLJŠAKICA 5/45
27	CUNDRA 4/32	106	POPETRE Prade
28	ČABSKI BISER	107	PORTUGALKA
29	ČREŠNJIŠKA ČRNINA	108	RACUK A 1/3 3/24 (Pinela)
30	ČRNA BORGONJA	109	RACUK A10 3/28
31	ČRNA BREZ SEMEN	110	RACUK B6 3/17
32	DANIJELA	111	RDEČA ŽLAHTNINA
33	DELIGHT	112	REBULA PORTALIS
34	DIŠEČI TRAMINEC	113	REBULA RDEČA
35	DIŠEČKA 2/74	114	REBULA STARA
36	DOLGA PETLJA 4/30	115	REBULA STARA 100 LET BRIŠKA
37	DOLSKI MUŠKAT	116	REČIGLA - potaknjenci stari
38	DRAMELJSKA ČRNINA	117	REFOŠK 230 ŠEPULJE
39	DRENIK BRDA 8/64	118	RIBOL
40	DURANIJA DAVOR Prade	119	RIZVANEČ
41	DURANIJA PREGARA	120	ROŽICA
42	EGIPTARKA	121	RUMENI MUŠKAT GORIČKO
43	FETEASCA ALBA E99	122	RUMENI PLAVEC
44	FILIP ROSE	123	SAUVIGNON
45	GAMAY	124	SCHEUREBE
46	GLERA 1 2/30 (Prosecco)	125	SEVKA AV 4/10 - potaknjenci novi
47	GLERA 1 BRDA 9/3 (Prosecco)	126	SEVKA BRDA 4/48
48	GLERA DAVOR Prade	127	SIPA
49	GLERA II AV (Rebula) 2/34	128	SIVI PINOT
50	GNJET	129	SLADKI TERAN 1/26
51	GNJET 1 PRELOŽE	130	SLADKOČRN 1/16
52	GNJET ZLOBEC	131	SULTANINA
53	GRENACHE	132	SUŠC 5/17
54	GUŠTANA 2/68	133	SUŠC BRDA 6/3
55	ISTRSKA BELINA Prade	134	ŠENTLOVRENKA
56	IZOLANA	135	ŠIPON
57	KANARJOLA ČEZARJI 2. VRSTA Prade	136	ŠTEVERJANA 5/24
58	KARDINAL	137	TEMJANIKA
59	KERNER	138	TERAN ISTRA 1/19
60	KLARNICA CIGOJ	139	TIČENSKA ČRNINA
61	KLEŠEC	140	TRAMINEC
62	KOZJI SIS	141	TREVOLINA MORER - IZOLA
63	KRALJEVINA	142	TREVOLINA TILEN
64	KRALJICA VINOGRADA	143	TRŽARKA 4/4
65	LAŠČINA PREGARA Prade	144	TRŽARKA BRDA 5/12
66	LIPOVINA	145	VERDASA Prade
67	MALOČRN MALI GROZD 10	146	VERDUC BRDA 8/27
68	MALVAZIJA TURK	147	VIRBINA 3/33
69	MARKADUŠKA 4/20	148	VITOVSKA 1/38
70	MARKADUŠKA BRDA 4/22	149	VOLOVNIK 5/10
71	MEDENA GLERA- potaknjenci stari	150	VRTOVKA
72	MICHELE PALIERI	151	ZELEN - GOČE

73	MIŠKA	152	ZELEN - RENER
74	MERLOT	153	ZELENI SILVANEK
75	MOMJANSKI MUŠKAT	154	ZELENKA 3/7
76	MUŠKAT GORJAN	155	ZELENKA BRDA 7/22
77	MUSCAT OTTONEL	156	ZEMLING
78	MODRA FRANKINJA	157	ZUNEK 3/2
79	MODRI PINOT	158	ZWEIGELT

Priloga 5: Seznam lokalnih sort posajenih na Pradah

Št.	SORTA	Št. biotipov
1	REFOŠK	7
2	PLAVINA	2
3	MALOČRN	4
4	CIPRO	1
5	BELINA	2
6	DURANIJA	2
7	LAŠČINA	1
8	GLERA	1
9	BELI REFOŠK	1
10	POPETRE Y VELIK LIST	1
11	NN SORTA - IZOLANA	1
12	SAUVIGNON	1
13	MALVAZIJA	8
14	DOLSKI MUŠKAT	1
15	BELI MUŠKAT	1
16	TREVOLINA	2
17	VERDASA	1
18	PAGADEBITI	1
19	BONTEMPA	1
20	KRALJICA VINOGRADA	1
21	KOZJI SES	1
22	VELIK ORANŽEN GROZD	1
23	KANARJOLA	2
24	BORGONJA	4
		48

Pripravili:

Andreja Škvarč, vodja STS Vrhpolje

Zorko Kaltnekar, računovodja (rekapitulacija in priloge)

Direktor:

Branimir Radikon dipl. ekon., inž. agr.